

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

juj 2019. godine

Bilten broj 7/2019

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
Tajnost ugovora sa Fijatom i drugima.....	5
Nacrt Fiskalne strategije (skoro) na vreme	5
Značajan stav Prekršajnog suda	6
Sakrivanje podataka o državnim preduzećima.....	6
Izgradnja metroa: tajni memorandumi, zagonetni izveštaj i izvesno kršenje procedure javnih nabavki.....	7
Darovi izvođača radova.....	8
Mogu li narodni poslanici da optužuju za krivična dela bez argumenata i posledica.....	9
Saopštenja.....	11
Od danas dve trećine državne uprave bez zakonitog rukovodstva	11
Javnost uskraćena za debatu o kandidatima za poverenika	12
„Bezbednosno osetljivi“ podaci.....	13
Konferencije	16
Predstavljeni LAP i LAF Novi Pazar.....	16
Mediji.....	17
Posle upita Pištaljke o imovini, Agencija za borbu protiv korupcije izbrisala beogradskog urbanistu sa spiska funkcionera.....	17
Agencija za borbu protiv korupcije: Nema osnova za postupak protiv direktora Namenske zbog poziva radnicima da glasaju za SNS	18
Oportunitet kao izgovor za (ne)postupanje tužilaštva u politički osetljivim slučajevima.....	20

Aktivnosti

Na Fakultetu političkih nauka u ponedjeljak, 30 jula održan je okrugli sto o izbornim uslovima u organizaciji Fonda za otvoreno društvo na kome je učestvovala predstavnica TS Zlata Đorđević. Na sastanku na kome su prisustvovali predstavnici civilnog sektora, profesori FPN i predstavnici vladajućih i stranaka opozicije, organizacije CRTA i Cesid predstavile su svoje preporuke za uspostavljanje vladavine prava tokom izborne kampanje. Okrugli sto bio je zatvoren za javnost.

Skupština udruženja Transparentnost Srbija održana je 12. jula. Izabrani su novi članovi nadzornog odbora (Marijana Trivunović, Dragoslav Veličković, Nikola Matić), usvojeni su izveštaj o radu za 2018. i plan rada za 2020. i interni akti udruženja.

Na zahtev najčuvenije i najstarije antikorupcijske Komisije, iz Hong Konga, koja je imala svetski poznate rezultate u proteklih 45 godina, održan je 19. jula sastanak sa predstavnicima TS. Goste iz Hong Konga smo upoznali sa najbitnijim odlikama sistema za borbu protiv korupcije u Srbiji i glavnim izazovima u primeni propisa.

S druge strane, iskoristili smo ovu priliku da se upoznamo sa njihovim iskustvima u primeni metoda za otkrivanje korupcije i za edukaciju građana o korupciji, koja se u Hong Kongu sprovodi od najmlađih uzrasta. Naročito je bilo korisno upoznavanje sa iskustvima Komisije u primeni pravila o obrnutom teretu dokazivanja porekla imovine javnih službenika, koja je ranijih godina često korišćena u otkrivanju korupcije, a u Srbiji je aktuelna, zbog primene Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, pravila o borbi protiv organizovanih kriminalnih grupa i najavljenog Zakona o ispitivanju porekla imovine i posebnom porezu (koji, za razliku od Hong Konga, u sadašnjem nacrtu nema fokus na javne funkcionere i službenike).

Takođe je bilo zanimljivo rešenje iz Hong Konga, gde Komisija ima nadležnosti u kontroli rukovodilaca privatnih kompanija koje obavljaju neke poslove u javnom interesu, dok je tamo problem partijskog postavljanja direktora javnih preduzeća nepoznat, jer poslove koje takva preduzeća obavljaju u Srbiji, tamo vrši privatni sektor. Sastanku su ispred TS prisustvovali programski direktor Nemanja Nenadić i pravna savetnica Maja Karišić.

Zlata Đorđević učestvovala je u ponedjeljak, 29. jula na skupu na kome je predstavljen [izveštaj](#) o sprovođenju trećeg Akcionog plana Partnerstva za otvorenu upravu u Republici Srbiji 2018-2020. Izveštaj su pripremile Građanske inicijative uz podršku partnera iz konzorcijuma (koji čine Transparentnost Srbija, Asocijacija on-line medija, Narodni parlament Leskovac, Edukacioni centar Leskovac i Medija i reform centar Niš) koji radi na sprovođenju projekta „Podrška učešću i zajedničkoj izradi nacionalnog i lokalnih akcionih planova Partnerstva za otvorenu upravu“, a koji finansijski podržava donatorski fond inicijative POU.

Treći Akcioni plan predstavlja uži segment rada Vlade u oblasti otvorene uprave, odnosno organa koji su iskazali interesovanje da učestvuju u radu Radne grupe. Plan sadrži ukupno 14 obaveza i jednu preporuku koja je upućena Narodnoj skupštini. AP obuhvata pet tema: otvoreni podaci, transparentnost, integritet vlasti, javne usluge i pristup informacijama.

Đorđević je govorila o obavezi integriteta vlasti, koja se odnosi na pomoć i praćenje sprovođenja lokalnih antikorupcijskih planova. Do 14. juna 97, od ukupno 145, jedinica lokalnih samouprava usvojilo je taj plan, a samo 21 je formiralo telo za praćenje i sprovođenje LAP-a. Đorđević je navela da je nepostojanje kontrole primene usvojenih obaveza jedan od glavnih problem u vezi sa LAP-ovima, kao i da su u većini lokalnih samouprava istekli rokovi, a da mere nisu ispunjene.

Nemanja Nenadić, programski direktor TS, na poziv Državne revizorske institucije, sastao se 12. jula sa predstavnicima OECD/SIGMA. SIGMA sprovodi kolegijalni pregled u skladu sa obuhvatom koji je razmatran sa Državnom revizorskom institucijom i skupštinskim Odborom za finansije, republički budžet i kontrolu trošenja javnih sredstava, sa fokusom na glavne revizijske postupke i prakse, kao i odnose sa spoljnim zainteresovanim stranama. Metodologija sprovođenja ovog pregleda je opisana [na sajtu DRI](#).

Predstavnik OECD/SIGMA na ovom sastanku bio je g. Alister Svorbrik, viši savetnik za politike u OECD/SIGMA i nekadašnji generalni državni revizor Kajmanskih ostrva i direktor revizije u Kancelariji za reviziju Škotske. Nenadić je govorio o iskustvima TS u korišćenju izveštaja DRI, o predlozima koje je TS davala za rad DRI, o pojedinim inicijativama koje su prihvaćene od strane ove institucije, o mogućnostima da se unapredi zakonski okvir za kontrolu javnih finansija i borba protiv korupcije uopšte. Posebno je bilo reči o postupanju Narodne skupštine i lokalnih organa sa revizorskim izveštajima, o potrebi za revizijama svrsishodnosti u oblasti javnih nabavki, javno privatnih partnerstava i dodele državne pomoći, kao i o nalazima Indeksa otvorenosti budžeta i drugih istraživanja koje sprovodi TS.

Javna rasprava o revidiranom Nacrtu Lokalnog antikorupcijskog plana za grad Vranje održana je 22. jula u velikoj sali Skupštine grada. Reviziju Nacrta Lokalnog antikorupcijskog plana, Vranje je radio u saradnji sa USAID i Transparentnost Srbije. „Pružili smo stručnu podršku u reviziji ovog dokumenta, a prvi korak nakon usvajanja LAP – a je formiranje LAF –a, nezavisnog tela od gradske vlasti, koje će pratiti primenu usvojenog lokalnog antikorupcijskog plana. LAF bi trebalo da bude nezavisni kontrolor vlasti”, istakao je Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnost Srbija. Zamenica direktora USAID Projekta za odgovornu vlast Ana Martinović naglasila je da se revizija LAP- a odvija u okviru tog Projekta, a da je cilj odgovorna vlast na lokalnom i centralnom nivou.

Na [naš Youtube kanal](#) postavili smo snimak panela o korupciji, sa plenarne sednice Nacionalnog konventa EU, koja je 10. juna 2019. organizovana podovom novog izveštaja Evropske komisije o Srbiji. Ovaj panel je organizovala i moderirala Transparentnost Srbija. Pored predstavnika naše organizacije (Zlata Đorđević i Nemanja Nenadić), na panelu su učestvovali ministarka pravde, Nela Kuburović, direktor Agencije za borbu protiv korupcije Dragan Sikimić i Slobodan Georgijev BIRN Srbija. Transparentnost Srbija u okviru NKEU koordiniše rad grupe za poglavlje 5 (javne nabavke i javno-privatna partnerstva) i aktivno učestvuje u radu grupe za poglavlje 23 (koje obuhvata vladavinu prava i borbu protiv korupcije unutar te celine). Opširniji izveštaj sa panela dostupan je [na sajtu TS](#).

U julu su objavljene 274 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS. Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Tajnost ugovora sa Fijatom i drugima

4. jul 2019.

To što su značajne odredbe ugovora zaključen pre deset godina o obavezama države tajne, nije opravdanje da se nastavi sa sličnom praksom, već razlog da se tajnost ubuduće spreči.

Izjava predsednika Vučića o ugovorenoj tajnosti davanja države Fijatu, "za koju on nije kriv", dobar je podsetnik da se sagleda da li je Srbija nešto promenila u propisima ili praksi što bi onemogućilo da poslovanje države bude transparentno.

Dva ugovora sa najvećim finansijskim posledicama, koji su zaključeni u poslednjih sedam godina, o zajedničkom preduzeću "Beograd na vodi" i "Air Serbia" objavljeni su. Međutim, to je učinjeno tek mesecima nakon potpisivanja, kada su dobijena sva odobrenja i kada više nije bilo moguće pravno osporiti ugovorne odredbe.

Dalje, postoje i dalje ugovori koji se u celosti kriju protivno zakonu, kao što je slučaj sa ugovorom o upravljanju smederevskom železarnom. Tu su i brojni ugovori o javno - privatnom partnerstvu, poput koncesije za beogradski aerodrom, gde su objavljeni neki detalji, ali ne i ugovori.

Jedini siguran način da se spreče štetne posledice tajnih ugovora bila bi ustavna norma koja bi takve odredbe učinila ništavim. U međuvremenu, trebalo bi obezbediti izvršenje svih Poverenikovih rešenja kojim se nalaže obelodanjivanje ugovora po žalbama tražilaca.

Naime, Zakon već poznaje mogućnost zaštite legitimnih poslovnih tajni privatnih partnera države i u svakom konkretnom slučaju se na osnovu Zakona odmerava koje se odredbe moraju objaviti u javnom interesu, tako da apsolutna tajnost nikada ne može biti opravdana.

Pored toga, bitno je da se spreči nameravano kvarenje tog zakona, na osnovu nacrt iz 2018. godine, koji predviđa ukidanje obaveze da po zahtevima postupaju preduzeća u većinskom vlasništvu države. Naprotiv, čak i ona preduzeća koja su u manjinskom državnom vlasništvu bi trebalo da sa javnošću podele deo informacija koje se odnose na korišćenje javnih resursa.

Nacrt Fiskalne strategije (skoro) na vreme

5. jul 2019.

Prvi put posle 2011. godine, Ministarstvo finansija je pripremilo Fiskalnu strategiju, dokument koji po zakonu prethodi izradi budžeta za sledeću godinu, pre nego što je napravljen sam budžet.

Iako je praksa pokazala da su Vlada i Skupština često odstupale od ovih trogodišnjih planskih dokumenata, čak i u doba kada su ih donosili na

време, sama činjenica da se Fiskalna strategija pojavila blizu roka koji je postavljen Zakonom o budžetskom sistemu, daje nade da će makar u pogledu poštovanja tog pravila stvari početi da se popravljaju.

Da je Fiskalna strategija napravljena nismo, međutim, saznali od nadležnog Ministarstva finansija, koje taj nacrt nije objavilo, već od Fiskalnog saveta, koji je [objavio svoje mišljenje](#) o ovom dokumentu.

Podsećamo da su nepoštovanje rokova za izradu Fiskalne strategije, predloga budžeta i nedonošenje završnog računa budžeta glavni razlozi [za loš plasman Srbije u međunarodnom istraživanju](#) o otvorenosti budžeta, koju za našu zemlju sprovodi Transparentnost Srbija.

Značajan stav Prekršajnog suda

8. jul 2019.

Prekršajni apelacioni sud je zauzeo stanovište prema kojem je udruženje ovlašćeno da pokrene prekršajni postupak zbog uskraćivanja prava na pristup informacijama.

Ovaj stav je značajan zato što se, u situacijama kada organi vlasti ignorišu zahteve tražilaca, pored ulaganja žalbe Povereniku, može koristiti i ovo dodatno sredstvo pritiska na organ vlasti da ispuni svoju obavezu. Naime, već i samo propuštanje organa vlasti da u roku (15 dana, odnosno 48 sati za pojedine informacije) postupi po zahtevu za pristup informacijama predstavlja prekršaj na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Po Zakonu o prekršajima, postupak može da pokrene tužilac, organ nadležan za nadzor nad primenom zakona (upravna inspekcija ili oštećeni.

Problem je bilo tumačenje pojma „oštećeni“, jer se on vezuje za lice čija su lična ili imovinska prava povređena nepostupanjem organa, odnosno kod priznavanja svojstva oštećenog udruženjima, s obzirom na takvu definiciju.

Transparentnost Srbija koristi ovu priliku da ukaže da prekršajna odgovornost organa vlasti, odnosno odgovornih lica u organima vlasti zbog nepostupanja po zahtevu ne može da bude zamena za druge vidove odgovornosti. Ovakav vid ponašanja, kada se čini namerno ili kada se uporno ponavlja, trebalo bi da za posledicu ima pokretanje postupaka za razrešenje rukovodioca organa vlasti.

Sakrivanje podataka o državnim preduzećima

10. jul 2019.

Koliko opasnosti nosi sa sobom eventualno usvajanje promena Zakona o slobodnom pristupu informacijama koje predviđaju da preduzeća u vlasništvu države budu isključena iz obaveze dostavljanja podataka, pokazuje i primer sa Lukom Novi Sad.

Još u martu 2019. TS je komentarisala dešavanja u vezi sa privatizacijom Luke Novi Sad. Tad aje, naime, objavljeno da je jedna finansijska ponuda proglašena uspešnom.

Posle neuspešnog tendera, sa početnom cenom od 15 miliona evra, u drugom pokušaju je prihvaćena ponuđena (početna) cena od oko 8 miliona evra i investicije u naredne tri godine „verovatno veće od 15 miliona evra“ (14,9 miliona je bio minimum prema tenderskoj dokumentaciji), od čega 5 miliona u lučku infrastrukturu.

[Mnoga pitanja](#) u vezi sa ovim postupkom ostala su neodgovorena.

Blic sada objavljuje tekst o, kako se navodi, "teškim malverzacijama" u Luci, odnosno o prikrivanju podataka o dugovanjima i potraživanjima ove firme.

List piše da je rukovodstvo od kupca krilo podatke o potraživanjima od 113 miliona dinara kao i da su za samo tri meseca, nakon što je prihvaćena ponuda za privatizaciju, zaposlenima isplaćeni bonusi od 97 miliona dinara.

Izgradnja metroa: tajni memorandumi, zagonetni izveštaj i izvesno kršenje procedure javnih nabavki

16. jul 2019.

Iz celokupne dosadašnje priče o izgradnji beogradskog metroa može se zaključiti da će u posao biti uključene firme iz Kine i Francuske, da još uvek nije poznat izvor finansiranja i da neće biti primenjene odredbe Zakona o javnim nabavkama i Zakona o javno-privatnom partnerstvu koje predviđaju obavezno nadmetanje za dobijanje posla.

Sve što je do sada objavljeno, pored toga što deluje zbunjujuće građanima koji su navikli da oni koji vladaju u njihovo ime direktno dogovaraju najveće infrastrukturne radove sa jednim unapred određenim partnerom iz inostranstva, ukazuje na pomešane uloge.

Umesto da Srbija i Beograd, kao naručioci znaju unapred šta im je potrebno, pa traže izvođača koji će to sprovesti, čini se da se ovde vrše dogovori čak i oko predmeta radova.

Prethodno su već izmenjeni planovi za trase metroa tako da se prilagode potrebama

investitora jednog aktuelnog i nekoliko budućih projekata, umesto da se prvo pronađe rešenje za komunikacijske probleme postojećih gradskih naselja.

Dvoje članova Vlade Srbije i zamenik gradonačelnika Beograda su tokom posete predsednika Francuske i članova delegacije imali sastanak sa delegacijama francuskih kompanija "Eژیs" i "Alstom" o realizaciji projekta "Beogradski metro".

Tom prilikom je potpredsednica Vlade najavila da će francuske i kineske kompanije na ovom projektu doneti nove tehnologije. To znači da je već doneta odluka o njihovom angažovanju, iako nikakva procedura nije sprovedena. Istovremeno, ona je izjavila da je „najvažnije da utvrdimo adekvatnu strukturu finansiranja projekta“, iz čega se može zaključiti da novac još nije obezbeđen. „Na sastanku je, između ostalog, konstatovano da je za uspešnu realizaciju projekta važno da se pronađe model koji će omogućiti da svaki od učesnika, u skladu sa znanjem i tehnologijom kojom raspolaže, da najveći doprinos, a o čemu će se razgovarati u narednom periodu.“

Izveštaj sa sajta Vlade ukazuje da je „bilo reči o sledećim koracima i o načinu na koji će se sprovoditi projekat, pri čemu je istaknuto da je važno da se proces ubrza, da bi gradnja počela

krajem sledeće godine.“ Srpska javnost nije obaveštena o tome koji bi to koraci mogli biti u pitanju.

Čitaocima ostaje da odgonetaju šta je sadržaj studija na kojima radi kompanija „Ežis“. Naime, izveštaj kaže da je ta francuska firma „nedavno završila prethodnu studiju opravdanosti, a trenutno se radi na studiji opravdanosti.“

Na kraju [izveštaja sa sednice](#) našla se još jedna zagonezna rečenica: „Sagovornici su zaključili da obe strane žele da beogradski metro bude uspešan projekat, ali i da će se nastaviti razgovori sa kineskom kompanijom „Power China“, sa kojom je potpisan Memorandum o saradnji, u vezi sa realizacijom projekta „Beogradski metro““. Tako je ostalo nejasno ko će voditi razgovore sa kineskom kompanijom oko izgradnje metroa, zašto je bilo potrebno nagasiti da obe strane žele da „beogradski metro“ bude uspešan projekat, da li se pod „uspešan“ mislilo na to da uspešni budu dogovori srpske i francuske strane ili sama izgradnja itd

Odgovori na makar deo ovih pitanja bi mogli da se nađu razmatranjem obaveza koje je Srbija već preuzela prema partnerima iz Kine. Međutim, sporazum o beogradskom metrou je Ministarstvo građevinarstva [odbilo da dostavi](#) Transparentnosti, pozivajući se na to da je ugovorena tajnost i da ne postoji saglasnost kineske strane za obelodanjivanje.

Darovi izvođača radova

23. jul 2019.

Podaci iz [priče „Krika“](#), prema kojoj je jedan od najvećih izvođača radova u „Beogradu na vodi“ davao poklone bratu bivšeg gradonačelnika Beograda, stvaraju sumnju na korupciju.

KRIK

Naslovna Istraživanja Vesti Blog / Intervju O nama

Koruptivne veze: „Milenijum tim“ ustupio audi i stan bratu Siniše Malog

© jul 22, 2019

7462
1913
Twitter

Široko je poznato da su javne nabavke često predmet korupcije i uzvratnih davanja donosiocima odluka, čak i kada postoji nadmetanje u otvorenom postupku. Imajući to u vidu, logično je pretpostaviti da je situacija značajno gora u onim situacijama kada se javna sredstva troše bez javnih nabavki. Upravo to je slučaj u „Beogradu na vodi“. Oko 90 hektara savskog priobalja u prestonici dato je preduzeću pod tim nazivom. Iako je Republika Srbija u ovaj projekat uložila građevinsko zemljište vredno nekoliko stotina miliona evra, kao i mnogo toga drugog (zgrade, uređenje infrastrukture, eksproprijacija...), a privatni partner čija je firma registrovana u UAE 150 miliona i još toliko kredita, učešće u vlasništvu nije srazmerno uloženom. Srbija je postala samo manjinski vlasnik (32%) preduzeća koje gradi, prodaje i izdaje stambeni i poslovni prostor u „Beogradu na vodi“.

Jedna od loših posledica takvog dogovora jeste to da se na nabavke radova za potrebe izgradnje „Beograda na vodi“, uključujući ne samo izgradnju zgrada već i objekata javne namene (most, ulice) ne pimenjuje Zakon o javnim nabavkama, već ovo preduzeće, po svom nahođenju može da odredi ko će biti izvođač radova, kao da je reč o pravom privatnom investitoru.

U stvarnosti, reč je o firmi koja upravlja javnim resursima značajno veće vrednosti od ulaganja privatnog partnera, i javni interes bi trebalo da bude zaštićen prilikom njenog poslovanja.

Na primer, ukoliko izgradnja objekata bude plaćena skuplje nego što vredi ili skuplje nego što mora za dobijenu vrednost, ukupna dobit preduzeća će biti manja, a samim tim i prihodi za državu.

U tekstu KRIK-a se ne govori o tome kako preduzeće „Beograd na vodi“ bira izvođače radova i koliko se plaća, i stoga još uvek nije poznato da li se deo potencijalnih prihoda države od ovog građevinskog poduhvata izvlači kroz naduvane troškove. Međutim, govori se o tome da građevinska firma koja obavlja značajan deo posla („Milenijum tim“) ili njena povezana lica daju poklone bratu bivšeg gradonačelnika. Bez obzira na to što ova privatna firma može da rasipa svoje resurse po želji vlasnika, nije logično pomisliti da bi bilo koji vlasnik preduzeća bez razloga umanjivao sopstvene prihode. Naprotiv, logično bi bilo pomisliti da je bio primoran da da takav poklon, kako bi uzvratio za dobijene poslove ili da je takav poklon ponudio sam.

Situacija u kojoj je poklonoprimalac povezan sa jednim od glavnih promotera ovakvog načina realizacije projekta „Beograd na vodi“ unutar organa vlasti Srbije te sumnje dodatno pojačava. Logika i sumnje objavljene u medijima, čak i kada su potkrpeljene dokazima do sada su retko bile dovoljan razlog tužilaštvu da ispita slučaj. Ova priča je još jedan podsetnik na to da građani moraju pravo na pristup informacijama o radu preduzeća u vlasništvu države, i to ne samo onda kada je to vlasništvo natpolovično, već i onda kada je država tim preduzećima ustupila značajne resurse.

Na primer, kada bi podaci o ugovorima koje zaključuje „Beograd na vodi“ bili poznati javnosti, onda bi bilo daleko lakše ustanoviti da li ono ima neke suvišne troškove koji umanjuju dobit države i grada.

Mogu li narodni poslanici da optužuju za krivična dela bez argumenata i posledica

24. jul 2019.

Optužbe koje narodni poslanici iznose protiv građana, političkih protivnika, bivših i sadašnjih funkcionera ostaju bez reakcije javnog tužioca, iako se odnose na krivična dela. Usled toga, oni koji su nevino optuženi ostaju trajno oklevetani. Isto tako, eventualna krivica ostaje neutvrđena.

Sa ovim problemom se suočavaju čak i pojedini članovi Vlade, koji [traže od tužilaštva](#) da istraži navode iz skupštinske debate. Međutim, jedini način da se tužilaštvo natera da postupa bi bilo podnošenje krivične prijave, ali tu postoji drugi problem – lice koje samo sebe prijavi da je izvršilo krivično delo, iako zna da nije, počinilo bi krivično delo lažnog prijavljivanja.

Nisu retki slučajevi ni kada poslanici [očigledno neosnovano iznose optužbe](#) protiv onih čiji im javni nastupi ili rad nisu po volji, kao što se nedavno dogodilo istraživaču javnog mnjenja Zoranu Gavriloviću, kao i [bivšem povereniku](#) za informacije tokom skupštinske debate o radu ove institucije. Nedavno su se sa skupštinske govornice mogle [čuti i reći](#) koje se mogu tumačiti kao pretnja po bezbednost novinarke „Danasa“

U vezi sa time postavlja se pitanje mogu li poslanici biti kažnjeni za neosnovane optužbe. U Krivičnom zakoniku postoji delo lažnog prijavljivanja.

Jasno je da se za njega mogu goniti oni koji namerno podnesu neosnovanu krivičnu prijavu protiv nekog lica, ali nije jasno da li se „prijavljivanjem“ i pod kojim uslovima može smatrati i javno iznošenje takve optužbe.

Međutim, narodni poslanici uopšte ne mogu biti pozvani na krivičnu i drugu odgovornost „za izraženo mišljenje u vršenju poslaničke funkcije“.

Stoga, pravovremena reakcija javnog tužilaštva ostaje kao jedina koliko – toliko efikasna mera zaštite interesa povređenih.

U vezi sa ovim je više puta pomenuto i pitanje [donošenja Kodeksa ponašanja](#) zaarodne poslanike, koji bi Srbija inače morala da donese radi [ispunjavanja preporuka GRECO](#).

Bez obzira na to što bi donošenje takvog Kodeksa bilo korisno iz više razloga, on se nikako ne može smatrati efikasnim ili jedinim rešenjem za probleme. Naime, njegova pravna snaga je slabija ne samo od Ustava i zakona, već i od skupštinskog poslovnika, čija bi dosledna primena i sada mogla da umanja broj situacija u kojima se sa skupštinske govornice izriču neosnovane otpužbe, uvrede ili pretnje.

Saopštenja

Od danas dve trećine državne uprave bez zakonitog rukovodstva

1. jul 2019.

Počev od 1. jula 2019. **oko dve trećine organa državne uprave** u Republici Srbiji ne samo da **nema** rukovodioce izabrane na konkursu, kao što to nalaže zakon donet davne 2005. godine, nego **ni zakonite vršioc** **dužnosti**. Transparentnost Srbija (deo Transparency International) neprestano upozorava na nezakonito stanje još kada je davne 2010. godine prvi put istekao rok za okončanje konkursa (31.12.2010)! Međutim, protek vremena, zakonske izmene, akcioni planovi i poruke iz EU **nisu bili dovoljni da Vlada promeni praksu postavljanja lako zamenljivih vršilaca dužnosti** na položaje, umesto profesionalaca čije bi razrešenje morala da obrazlaže.

Danas je, naime, **po sili zakona, istekao mandat svim vršiocima dužnosti** pomoćnika ministara, sekretara ministarstava, direktora i drugih rukovodilaca Vladinih kancelarija, uprava i posebnih organizacija. Ovaj rok za okončanje „v.d. stanja“ u državnoj upravi je aktuelna Vlada sama sebi postavila, izmenama Zakona o državnim službenicima iz 2018. godine. O stepenu odsustva volje da se ovaj zakon primeni najrečitije govori izveštaj sa poslednje sednice Vlade. Na toj sednici, održanoj **pre samo četiri dana (27. 6. 2019.), Vlada je postavila čak dvadeset vršilaca dužnosti**, i to tri u Ministarstvu finansija, dva u Ministarstvu kulture i informisanja, jednog u Ministarstvu poljoprivrede, pet u Kancelariji za Kosovo i Metohiju, tri u Kancelariji za informacione tehnologije i elektronsku upravu, tri u Državnom pravobranilaštvu i po jednog u Upravi za javne nabavke, Republičkoj direkciji za robne rezerve i Direkciji za imovinu.

Transparentnost – Srbija ističe da **veliki problem predstavlja odsustvo podataka** o ispunjavanju ove obaveze Vlade. Naime, jedinstven spisak državnih službenika koje postavlja Vlada, do sada nije objavljen. Naglašavamo da građani Srbije mogu da steknu potpunu informaciju jedino detaljnom pretragom podataka sa svake sednice Vlade, svih raspisanih konkursa i pravilnika o sistematizaciji radnih mesta ili informatora o radu svakog od nekoliko desetina organa državne uprave, i to pod uslovom da su objavljeni i ažurni. Naša organizacija takav spisak nije dobila ni po više upućenih zahteva za pristup informacijama, iako je očigledno da bi on morao postojati. Naime, već godinama Vlada Srbije dostavlja zbirne podatke o ovom pitanju Evropskoj komisiji. Prema poslednjim objavljenim podacima, sa kraja 2018. godine, bilo je 370 mesta u vrhu državne uprave, od čega je svega 107 (29%) bilo popunjeno na osnovu sprovedenih konkursa, dok su na 263 (71%) mesta bili vršioci dužnosti.

Ujedno podsećamo da ovaj **ozbiljan udarac vladavini prava** nažalost nije izolovan slučaj. Naime, „v.d. stanje“, koje olakšava direktnu kontrolu institucija javnog sektora od strane političkog vrha, a protivno zakonskim odredbama, postoji i u velikom broju preduzeća u državnom vlasništvu.

Javnost uskraćena za debatu o kandidatima za poverenika

3. jul 2019.

Proces u kojem je Odbor za kulturu i informisanje predložio Narodnoj skupštini Milana Marinovića za Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti nije obezbedio da se izbor između kandidata izvrši na osnovu ocene i poređenja njihovih kvalifikacija, prethodnog specifičnog iskustva u oblastima iz nadležnosti Poverenika i planova rada. Javnosti su ostali nepoznati razlozi zašto je kandidat kojeg je Odbor izglasao bolji u odnosu na protivkandidate. U odsustvu prethodno postavljenih kriterijuma za ocenjivanje, odabir je izvršen isključivo glasanjem, čiji ishod ukazuje da je glavni kriterijum za odlučivanje bilo to ko je kandidata predložio, a ne njegova/njena ekspertiza.

Odluci Odbora za kulturu i informisanje o Marinovićevoj kandidaturi prethodilo je tek petominutno predstavljanje svakog kandidata, odgovaranje kandidata na pitanja članova Odbora i glasanje za svakog pojedinačnog kandidata. Od prisutnih 11 članova Odbora, za kandidaturu Milana Marinovića, kojeg je predložila poslanička grupa SNS, glasalo je 10 članova. Sednici nije prisustvovalo 6 članova Odbora iz redova opozicionih poslaničkih grupa.

Budući da preostaje samo da narodni poslanici glasaju za ili protiv predloženog kandidata, jasno je da se izbor prvog čoveka važne nezavisne institucije odvija na način suprotan [principima](#) za koje se više od 100 organizacija civilnog društva zalaže od novembra prošle godine. Kandidati nisu dobili priliku da informišu javnost, kao ni narodne poslanike (osim članova Odbora) o svom stručnom radu koji ih preporučuje za ovu funkciju. Proces nije obezbedio ni upoznavanje javnosti sa predlozima i planovima budućeg poverenika za rešavanje problema kontinuiranog pogoršanja stanja u oblasti pristupa informacijama od javnog značaja koje traje od 2016. godine i odgovorima na izazove koji se javljaju u vezi sa primenom Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Imajući u vidu ceo tok procesa, organizacije civilnog društva pozivaju Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave da u nacrt izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja unese odredbe koje bi garantovale primenu kriterijuma otvorenosti i transparentnosti kod izbora poverenika.

Potpisnici ovog saopštenja su [Beogradski centar za bezbednosnu politiku](#), [CRTA](#), [Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM](#), [Partneri za demokratske promene Srbija](#), [SHARE fondacija](#), [Transparentnost Srbija](#) i [Fondacija za otvoreno društvo Srbija](#).

„Bezbednosno osetljivi“ podaci

12. jul 2019.

Narodni poslanik Aleksandar Martinović je u raspravi povodom godišnjeg izveštaja Poverenika za informacije od javnog značaja za 2018. tu instituciju optužio da je bila „služba i ekspozitura“ više nevladinih organizacija, između ostalog i Transparentnosti Srbije „koji su u stvari tražili u najvećem broju slučajeva bezbednosno vrlo osetljive podatke“.

Ova izjava sadrži neistinite informacije, ne samo u pogledu rada Poverenika, već i prirode informacija koje je tražila naša organizacija, jer se one očigledno ne mogu smatrati „bezbednosno osetljivim“.

Naime, istina je da je Transparentnost Srbije tražila, a Poverenik u 2018. naložio da se obelodane sledeće informacije: 1) trajanje oglasa u izornoj kampanji po pojedinim predlagateljima kandidata za predsednika i TV stanicama; 2) informacija o navodnom sastanku između predstavnika Grada Beograd i kompanije BK grupa u vezi sa projektom „Tesla grad“; 3) informacije o realizaciji projekata javne namene na području izgradnje projekta „Beograd na vodi“; 4) radne biografije članova nadzornog odbora jednog javno-komunalnog preduzeća iz Pirota. Po ovim zahtevima organi vlasti još uvek nisu postupili, iako ih na to obavezuje zakon, jer su Poverenikova rešenja konačna, izvršna i obavezujuća.

Svi ti podaci su inače bili dostupni narodnom poslaniku Martinoviću i ostalima koji su učestvovali u debati i podržali ga, jer pregled neizvršenih rešenja Poverenika predstavlja sastavni deo godišnjeg izveštaja o primeni Zakona, koji je podnet Narodnoj skupštini.

Ujedno podsećamo da postoje neizvršena rešenja po žalbama Transparentnosti i iz ranijih godina. Između ostalog, reč je o zahtevima za dokumentima koji se odnose na ispunjavanje obaveza u vezi sa imenovanjem članova nadzornih odbora javnih preduzeća, opravdanost predloga projekta javno-privatnog partnerstva za Aerodrom, o postupku koji je prethodio zaključivanju ugovora o iznajmljivanju aviona Erbas A330 za potrebe Air Serbia, u vezi sa troškovima oglašavanja javnih preduzeća, iznajmljivanjem autobusa GSP Beograd za prevoz učesnika mitinga, kao i ugovor o pružanju usluga upravljanja i savetovanja u poslovanju PD „Železara Smederevo“ od 25.3.2015.godine, zaključenog između Republike Srbije, PD „Železara Smederevo“ d.o.o. „HPK MANAGAMENT“ d.o.o. iz Beograda i „HPK ENGINEERING B.V.“

SNS u Skupštini osporava ustavna prava novinara i NVO

U danu kada je Srbija potpisala zajedničku izjavu kojom se obavezala na zaštitu medijskih sloboda pozivamo Vladu i Narodnu skupštinu da ne koriste institucije za obračun sa nezavisnim medijima i organizacijama

Piše: Grupa autora

Poslanici Srpske napredne stranke u Skupštini; foto: N1

Povodom netačnih informacija i uvreda koje je juče u Narodnoj skupštini izgovorio šef poslaničke grupe Srpske napredne stranke (SNS) Aleksandar Martinović, redakcije CINS-a, BIRN-a, Istisnomera, TV N1, nedeljnika Vreme i nevladine organizacije Transparentnost Srbije i CRTA traže da se prestane sa zloupotrebom institucija za obračun sa nezavisnim medijima i organizacijama civilnog društva.

U vezi sa istupanjem Martinovića zajedničkim saopštenjem se oglasila grupa medija i NVO koju je pomenuo.

Prenosimo saopštenje:

SNS u Skupštini osporava ustavna prava novinarima i NVO

U danu kada je Srbija [potpisala](#) zajedničku izjavu kojom se obavezala na zaštitu medijskih sloboda pozivamo Vladu i Narodnu skupštinu da ne koriste institucije za obračun sa nezavisnim medijima i organizacijama.

Povodom netačnih informacija i uvreda koje je juče u Narodnoj skupštini izgovorio šef poslaničke grupe *Srpske napredne stranke* (SNS) **Aleksandar Martinović**, redakcije CINS-a, BIRN-a, *Istinomera*, TV N1, nedeljnika *Vreme* i nevladine organizacije *Transparentnost Srbije* i CRTA traže da se prestane sa zloupotrebom institucija za obračun sa nezavisnim medijima i organizacijama civilnog društva.

Tokom rasprave o godišnjem izveštaju o radu Poverenika za informacije od javnog značaja Martinović je u sredu rekao da su zahtevi za pristup informacijama od javnog značaja koje su organizacije slale državnim institucijama „tendenciozni upiti koji idu na to da sruše bezbednosni sistem Republike Srbije”.

„Vi ste u stvari, i to građani Srbije treba da znaju, da mi prestanemo da govorimo ovim nemuštim jezikom koji niko živi ne razume, vi ste u stvari bili služba i ekspozitura raznih CINS-ova, KRIK-ova, BIRN-ova, BIRODI-ja, **Nataše Kandić**, **Nemanje Nenadića**, i tako dalje, koji su u stvari tražili od nadležnih državnih organa u najvećem broju slučajeva, to ponavljam, bezbednosno vrlo osetljive podatke”.

Poslaniku Martinoviću se u uvredama i napadima pridružila i poslanica SRS-a, **Vjerica Radeta**, koja je rekla da su naše organizacije poznate po „antisrpskom delovanju”.

Svi zahtevi na koje se Martinović pozivao u svom izlaganju, a koje su naši mediji i organizacije slali državnim institucijama tokom 2018. godine, kao uostalom i svih prethodnih godina, poslani su u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i u javnom interesu.

Građani imaju pravo da znaju da li su pojedini funkcioneri plagirali doktorate, da li su nezakonito angažovani u školama, da li govore istinu prilikom javnih izlaganja, kao i da budu obavešteni o drugim malverzacijama i eventualnim kršenjima zakona.

Targetiranje novinara, novinarki i organizacija civilnog društva da slanjem zahteva rade suprotno interesima naše zemlje deo je kontinuiranog pritiska na rad nezavisnih i profesionalnih medija.

U trenutku kada država Srbija kroz izmene zakona i imenovanje novog Poverenika za informacije od javnog značaja radi na tome da ograniči pristup informacijama, podsećamo da je ovo pravo zagarantovano Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija i da u Ustavu Republike Srbije piše da svaki građanin „ima pravo na pristup podacima koji su u posedu državnih organa i organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom”.

Suprotno tvrdnjama poslanika Martinovića da se radi o bezbednosno osetljivim informacijama, Poverenik je u 2018. naložio da se dostave sledeće informacije: [OVDE](#).

Pozivamo Aleksandra Martinovića i poslanike koji su ga podržali da objasne na koji način bi objava traženih informacija uticala na bezbednost Srbije, a Vladu i Narodnu skupštinu da ne koriste institucije za obračun sa nezavisnim medijima i organizacijama.

Saopštenje su potpisali: Centar za istraživačko novinarstvo Srbije - CINS, TV N1, Istinomer, Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost - CRTA, Balkanska istraživačka mreža - BIRN, Nedeljnik Vreme i Transparentnost Srbija.

Konferencije

Predstavljeni LAP i LAF Novi Pazar

26. jul 2019.

Grad Novi Pazar završio je izradu Lokalnog antikorupcijskog plana i izbor tela koje će pratiti njegovo sprovođenje. Ceo postupak rađen uz podršku Transparentnost Srbije.

Načelnik Gradske uprave Novog Pazara Džemil Divanefendić najavio je da će lokalna samouprava punim kapacitetom raditi na sprovođenju mera propisanih Lokalnim antikorupcijskim planom (LAP). On je na konferenciji za novinare, povodom okončanja projekta, kazao da je Novi Pazar za veoma kratko vreme i bez primedbi stručne javnosti, izradio i usvojio LAP i da su na javnom konkursu izabrani

članovi Lokalnog antikorupcijskog foruma (LAF) koji će pratiti njegovu primenu.

Za predsednicu LAF-a izabrana je pravnica Esma Hot Lotinac, a članovi su i novinar radija Sto plus Nikola Košović, profesor Eldin Dobardžić, izvršni direktor NVO "Urban in" Sead Biberović i ekonomista i predsednica Evropskog pokreta Novi Pazar Bisera Šećeragić."

Članovi LAF-a su dobro odabrani, u pitanju su ljudi iz nevladinih organizacija, medija i članovi akademske javnosti. Sve to pokazuje želju Gradske uprave da se bavi temama iz Lokalnog antikorupcijskog plana i punim kapacitetom ćemo raditi da se sprovede sve što je tim aktom zacrtano", kazao je Divanefendić.

Partner lokalnoj samoupravi Novog Pazara pri izradi LAP-a i izboru članova tela za praćenje njegove primene bila je Transparentnost Srbija čiji je predstavnik Zlatko Minić ocenio da je dosadašnji posao obavljen kvalitetno. "Lokalni antikorupcijski plan Novog Pazara je veoma dobar i već su ga pojedine lokalne samouprave koristile kao model prilikom izrade njihovih planova. Sad nam predstoji da se on sprovodi i da LAF to prati i proverava da li će i kakve efekte dati", istakao je Minić.

Projekat podrške Transparentnosti Srbije izradi LAP-a Novi Pazar i formiranju LAF-a podržala je Agencija za borbu protiv korupcije.

Mediji

Posle upita Pištaljke o imovini, Agencija za borbu protiv korupcije izbrisala beogradskog urbanistu sa spiska funkcionera

Pištaljka, Jelena Bulajić, 9. jul 2019.

Agencija za borbu protiv korupcije izbrisala je glavnog urbanistu Beograda Marka Stojčića iz registra funkcionera pošto joj je Pištaljka postavila pitanje o njegovoj imovini. Pištaljka je prethodno objavila članke o sukobu interesa u kom se Stojčić našao i firmama čiji je vlasnik.

Marko Stojčić izabran je za glavnog urbanistu 4. marta ove godine, a Pištaljka je početkom juna postavila pitanje agenciji da li je Stojčić prijavio svoju imovinu i kada će njegova imovinska karta biti dostupna javnosti. U tom trenutku Stojčićevo ime je bilo u registru funkcionera koji vodi Agencija za borbu protiv korupcije, dok u registru imovine funkcionera nije bilo podataka o njegovoj imovini.

Uvid javnosti u Stojčićevu imovinsku kartu je važan s obzirom na to da je vlasnik dve arhitektonske i suvlasnik jedne građevinske firme, a sada se nalazi na funkciji koja se bavi tom oblašću. Pištaljka je već pisala da je Stojčić preko svojih firmi bio u sukobu interesa u vezi sa izgradnjom naučnog centra „Verokio“ Instituta za fiziku. Nezakonitost javne nabavke koju je raspisao taj institut potvrdila je i Republička komisija za zaštitu prava ponuđača koja je naložila ponavljanje postupka.

Dve nedelje pošto smo postavili pitanje, iz agencije nam odgovaraju da se po zakonu Stojčić ne može smatrati funkcionerom i da nema obavezu da prijavi imovinu.

Pištaljka je u ponovnom zahtevu agenciji 24. juna tražila detaljno objašnjenje na koji zakon se pozivaju pošto je glavnog urbanistu imenovala Skupština grada Beograda, a zakon funkcionera definiše kao „izabrano, imenovano, odnosno postavljeno lice u organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, odnosno u organima gradske službe, kao i u službama i organizacijama koje one osnivaju prema posebnom propisu“.

U novom odgovoru 8. jula agencija navodi da glavni urbanista „nije imenovano lice u organu već u Službi i da isti ne rukovodi službom“, pa je „ocenjeno da glavni urbanista ne vrši javnu funkciju u smislu odredbe čl. 2 Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije“ i da se stoga „glavni urbanista Marko Stojčić ne nalazi u Registru funkcionera“.

Služba na koju se u svom odgovoru poziva agencija je Služba glavnog urbaniste Beograda osnovana u maju ove godine da bi bila podrška u radu glavnom urbanisti. Tom službom, međutim, ne rukovodi glavni urbanista, već direktor službe.

Budući da Zakon o planiranju i izgradnji navodi da je „glavni urbanista po funkciji predsednik komisije za planove“ i da ga „imenuje skupština opštine, odnosno grada Beograda, na period od četiri godine“, nije jasno kako je agencija zaključila da Stojčić nije funkcioner. Tim pre što Komisija za planove ima veoma bitne nadležnosti u postupku izrade i sprovođenja planskih dokumenata od kojih u velikoj meri zavisi urbanistički razvoj Beograda.

Pištaljka se ovim povodom obratila i Odboru Agencije za borbu protiv korupcije i čeka njihov odgovor.

Agencija za borbu protiv korupcije: Nema osnova za postupak protiv direktora Namenske zbog poziva radnicima da glasaju za SNS

Insajder, 10. jul 2019.

Agencija za borbu protiv korupcije obustavila je postupak protiv direktora MB Namenska Lučani Radoša Milovanovića ocenjujući da on nije prekršio zakon, odnosno zloupotrebio funkciju, kada je radnike fabrike pozvao da na lokalnim izborima glasaju za Srpsku naprednu stranku. Agencija je prihvatila obrazloženje Milovanovića da je on poziv radnicima uputio na skupu dobrovoljnih davalaca krvi iz fabrike, a ne na skupu koji je organizovala fabrika čiji je direktor što je, prema oceni Agencije, razlog za obustavu postupka. O ovakvoj odluci Agencija je obavestila podnosioca prijave u slučaju Radoša Milovanovića, odnosno organizaciju Crta.

Organizacija Crta je u januaru podnela prijavu protiv Radoša Milovanovića koji je na skupu u vreme predizborne kampanje za lokalne izbore u Lučanima, radnike fabrike pozvao da na izborima glasaju za Srpsku naprednu stranku. Prema sumnjama predstavnika Crte, time je prekršen Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije i to član 29 stav 2 u kome se navodi da funkcioner ne može da koristi javne resurse i skupove na kojima učestvuje i susrete koje ima u svojstvu funkcionera, za promociju političkih stranaka, odnosno političkih subjekata.

INSAJDER U FOKUSU ISTRAŽIVANJA INSAJDERA STAV REDAKCIJE

Agencija za borbu protiv korupcije: Nema osnova za postupak protiv direktora Namenske zbog poziva radnicima da glasaju za SNS

Objavljeno: 10.07.2019

1.464 02 0000 0000

Agencija za borbu protiv korupcije obustavila je postupak protiv direktora MB Namenska Lučani Radoša Milovanovića ocenjujući da on nije prekršio zakon, odnosno zloupotrebio funkciju, kada je radnike fabrike pozvao da na lokalnim izborima glasaju za Srpsku naprednu stranku. Agencija je prihvatila obrazloženje Milovanovića da je on poziv radnicima uputio na skupu dobrovoljnih davalaca krvi iz fabrike, a ne na skupu koji je organizovala fabrika čiji je direktor što je, prema oceni Agencije, razlog za obustavu postupka. O ovakvoj odluci Agencija je obavestila podnosioca prijave u slučaju Radoša Milovanovića, odnosno organizaciju Crta.

„Kako je skup na kome prisustvuje u sklopu obavljanja svoje funkcije iskoristio za političku promociju, funkcioner Radoš Milovanović izvršio je zloupotrebu funkcije koju obavljaju i iskoristio resurse kojima raspolaže zahvaljujući funkciji, što predstavlja zloupotrebu javnih resursa zabranjenu na osnovu čl. 29 stav 2 Zakona o agenciji za borbu protiv korupcije”, navedeno je u prijavi Crte.

Međutim, Agencija za borbu protiv korupcije u odgovoru na prijavu 9. jula, ne ulazeći u ono što je direktor fabrike uradio, odnosno poziv za glasanje za određenu političku stranku, navodi da nema osnova za vođenje postupka protiv direktora fabrike „Milan Blagojević-Namenska” a.d. Radoša Milovanovića. Razlog za takvu odluku je to što fabrika nije organizovala skup na kome je Milovanović govorio, već je organizator tog skupa bio je Crveni krst i Sindikalna organizacija fabrike, a to potvrđuju i izveštaji i informacije Sindikalne organizacije, pa prema oceni Agencije nema osnova za vođenje postupka.

„Čitanjem zaključka Sindikalne organizacije društva od 5. 12. 2018. godine i teksta informacije te sindikalne organizacije za zaposlene u društvu 4. 12. 2018. utvrđeno je da je ta sindikalna organizacija u organizaciji sa Crvenim krstom opštine Lučani organizovala tradicionalni koktel za dobrovoljne davaoce krvi, radnike Društva, održan 12. 12. 2018. godine u hotelu „Lučani” u Lučanima. Imajući gore navedeno u vidu, Agencija smatra da nema osnova za dalje vođenje postupka”, navodi Agencija u odgovoru.

Na drugi deo prijave Agencija nije ni odgovorila, odnosno nije odlučila da li je svojim govorom direktor fabrike „Milan Blagojević-Namenska” a.d. prekršio i član 29 stav 4 u kome se navodi da je funkcioner dužan da uvek nedvosmisleno predoči sagovornicima i javnosti da li iznosi stav organa u kojem vrši javnu funkciju ili stav političke stranke, odnosno političkog subjekta.

Lučani, kampanja i uvrede

Podsetimo da su Lučani i za vlast i za opoziciju bili najvažnije mesto u zemlji početkom decembra prošle godine kada su održavani lokalni izbori. Tu opštinu posetili su najviši državni funkcioneri, uključujući i predsednika države Aleksandra Vučića, dok je opozicionom Savezu za Srbiju to bilo prvo učešće na izborima.

U kampanju se uključio i Radoš Milovanović, direktor državne kompanije „Milan Blagojević – Namenska”, koji se na jednom koktelu za zaposlene u fabrici, neposredno pre izbora, ovako obratio zaposlenima:

„Molim vas da radi fabrike izađete u nedelju na izbore i zaokružite 'jedan' – SNS, koja nam omogućuje ove dobiti”, rekao je Milovanović.

Snimak sa ove proslave objavljen je na Jutjubu 12. decembra, četiri dana pre zakazanih lokalnih izbora u Lučanima. Novinari Insajdera dan nakon izbora 17. januara pozvali su Radoša Milovanovića sa pitanjem zašto je kao direktor jedne državne kompanije, koja pripada svim građanima, pozvao zaposlene da glasaju za SNS, ali su umesto odgovora usledile uvrede. Kako je izgledao taj razgovor pogledajte u videu: https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=eoc6Lkee_sg

Oportunitet kao izgovor za (ne)postupanje tužilaštva u politički osetljivim slučajevima

Insajder, 29. jul 2019.

Propisana kao mogućnost tužioca da rastereti sudove, primena načela oportuniteta godinama služi da praktično amnestira pojedince. Prema analizi novinara Insajdera, u najmanje pet slučajeva u kojima su kao osumnjičeni bili označeni visoki javni funkcioneri, primenjeno je načelo oportuniteta, odnosno odlukom tužioca je obustavljen postupak. Tako su tužilaštva ranije odbacila prijave protiv ministra Siniše Malog i bivšeg direktora Resavice Stevana Dželatovića zbog neprijavlivanja imovine, direktora Skijališta Srbije Dejana Čike zbog nelegalnog objekta na Pančičevom vrhu kao i funkcionera Jagodine zbog sumnje u nenamensko trošenja tri miliona evra.

Načelo oportuniteta u Srbiju je uvedeno Zakonikom o krivičnom postupku koji je stupio na snagu 28. marta 2002. Od tada do danas pretrpeo je brojne izmene, a ideja zakonodavca bila da se tužiocu da mogućnost da u slučaju lakših krivičnih dela u kojima je javni interes ugrožen u manjoj meri odustane od gonjenja. Okrivljeni tada uplaćuje novac u humanitarne svrhe ili prihvata društveno koristan rad.

Razlog uvođenja ovog instituta je efikasnost i ubrzavanje pravosudnih postupaka, a njegovom primenom pojedincima se ne registruju prestupi odnosno ne kreiraju dosijei.

Oportunitet zapravo znači da umesto suđenja za delo koje se sumnja da je pojedinac počinio, svoj dug prema državi može ispuniti i uplatom novca u humanitarne svrhe ili dobrotvornim radom.

Prema podacima koje je Republičko javno tužilaštvo dostavilo Insajderu, načelo oportuniteta se sve više primenjuje, pa je tako 2011. institut odlaganja krivičnog gonjenja primenjen u odnosu na 8.060 lica, da bi četiri godine kasnije 2015. taj broj bio višestruko veći, odnosno 21.400 lica. Samo u prošloj godini, prema istim podacima, mogućnost odlaganja krivičnog gonjenja iskoristilo je 18.251 lica.

Dok Republičko javno tužilaštvo, kako tvrdi u odgovoru Insajderu, ne poseduju evidenciju o kojim se krivičnim delima radi prilikom primene oportuniteta, Udruženje javnih tužilaca objavilo je 2017. studiju u kojoj su naveli da se najveći broj predmeta u kojima je primenjen oportunitet ticao krivičnih dela ugrožavanje javnog saobraćaja i krađa.

Ipak, da nisu u pitanju samo ta krivična dela vidi se na sledećim primerima koje je analizirao Insajder.

Među njima su, [kako je ranije otkrio Insajder](#), i gradski i čelnici javnih preduzeća i institucija u Jagodini protiv kojih je Državni revizor podneo krivične prijave i to zbog sumnji da su nenamenski potrošili oko tri miliona evra iz gradske kase. Nadležni tužilac je u ovom slučaju odlučio da ne pokrene postupak i osumnjičenim rukovodiocima naložio da u humanitarne svrhe uplate oko 4.200 evra, što je čak 700 puta manja novčana kazna od sume za koju se sumnja da je nenamenski potrošena. Gde je i kako otišlo tri miliona evra nije uopšte tada utvrđivano jer je primenom oportuniteta tužilac krivične prijave državnog revizora odbacio.

Oportunitet i za neprijavljivanje imovine funkcionera

Osim prijava koje je podneo Revizor, tužilaštva su ranije odbacivala i prijave Agencije za borbu protiv korupcije i to protiv pojedinih visokih javnih funkcionera.

Naime, nakon što je Više javno tužilaštvo predmet aktuelnog ministra finansija Siniše Malog odbacilo tvrdeći da nema osnova za pokretanje postupka, slučaj je preuzelo Prvo osnovno tužilaštvo i to samo [da proveriti da li je Mali prijavio svoju imovinu u skladu sa zakonom ili ne](#).

Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije u članu 72. propisuje da će se "funkcioner koji ne prijavi imovinu Agenciji ili daje lažne podatke o imovini, u nameri da prikrije podatke o imovini, kazniti zatvorom od šest meseci do pet godina".

Kako je predviđena kazna zatvora bila do pet godina, Prvo osnovno tužilaštvo nakon nekoliko meseci vođenja postupka odlučilo je da sklopi nagodbu sa Sinišom Malim. Tada je tužilac obustavio krivični postupak, a [Siniša Mali za to uplatio 200.000 dinara u humanitarne svrhe](#).

Krivični postupak obustavljen je u oktobru prošle godine i u slučaju Stevana Dželatovića, nekadašnjeg direktora JP za podzemnu eksploataciju uglja. [Kako je tada u odgovoru Insajderu navelo Osnovno javno tužilaštvo u Despotovcu](#), protiv Dželatovića se vodio postupak za krivično delo neprijavljivanja i davanja lažnih podataka o imovini, ali je i u njegovom slučaju primenjen institut odlaganja krivičnog gonjenja.

„Prijava je odbačena nakon što je Stevan Dželatović dostavio dokaz Tužilaštvu o uplati 250.000 dinara u korist računa za oportunitet“, rekli su u tužilaštvu.

Iako zakonodavac predviđa da će tužilac prilikom primene oportunita u obzir uzeti i raniju osuđivanost osumnjičenog, zanimljivo je da se u slučaju Dželatovića tužilac odlučio za oportunitet iako je sam Dželatović bio hapšen u aprilu 2017, jer je, kako je tada saopšteno, tražio i primio mito od 30.000 evra od Vidojka Morarevića, čijem je ocu "Resavica" dugovala 300.000 evra. Dežalatović se u tom slučaju nagodio sa Tužilaštvom za organizovani kriminal i pred Specijalnim sudom je u avgustu 2017. osuđen na kaznu od dve i po godine zatvora i novčanu kaznu od oko 6,2 miliona dinara.

Oportunitet je primenjen i u slučaju Seada Ljajića, direktora Ekonomsko - trgovinske škole iz Novog Pazara. Protiv njega je Osnovno javno tužilaštvo u tom gradu odbacilo krivičnu prijavu koju je podnela

Agencija zbog neprijavljivanje imovine ili davanja lažnih podataka o imovini. Kako je Insajderu tada rečeno, [Ljajić je bio u obavezi da uplati svega 50.000 dinara „u humanitarne svrhe na ime Vlade Srbije“.](#)

I u slučaju Pančičevog vrha obustavljen postupak uplatom od 150.000 dinara

Uplatom 150.000 dinara u humanitarne svrhe, odbačena je i krivična prijava Ministarstva građevinarstva protiv direktora Skijališta Srbije Dejana Čike zbog priključivanja nelegalnog objekta na Pančičevom vrhu na vodu i struju.

Kako je otkrio Insajder u serijalu Vrh bezakonja, JP Skijališta Srbije su investitorki nelegalnog objekta na Pančičevom vrhu Snežani Mitković omogućila da koristi vodu i struju sa njihove mreže, što je prema zakonu krivično delo. Zahvaljujući tome u nelegalnom objektu mesecima je nesmetano radio i restoran. Skijališta Srbije vodu i struju nisu isključila čak ni nakon što je izdato rešenje o rušenju objekta, već su naprotiv, uredno dostavljali investitorki račune za struju i priključenje na mrežu. Uprkos svemu ovome, [Osnovno javno tužilaštvo je ovaj postupak, nakon primene oportuniteta i nagdobe sa Čikom, obustavilo.](#)

Svi ovi slučajevi bili su u centru pažnje javnosti, a zajedničko im je i da su u svi osumnjičeni javni funkcioneri, pa se otvoreno može postaviti pitanje opravdanosti primene načela oportuniteta.

Naime, iako je u pitanju diskreciona odluka postupajućeg tužioca, pitanje je da li primenom oportuniteta u ovim slučajevima osnovna svrha tužilaštva u odbrani javnog interesa postignuta ili su se postupajući tužioci samo odlučili za lakši metod.

